

Verlangend vuur

'T IS WEËR DAT HEMELZOET IN 'T NAMELOOS GEVOEL,
DAT DE ZIEL VERRUKT; EN WENSCHEN ZONDER DOEL VERVULT,
DOOR FELLER NOG 'T VERLANGEND VUUR TE ONTSTEKEN:
ZE IS SCHOON, ZE IS SCHOON - O GOD!
DAT DOET MIJN BOEZEM BREKEN.

JOSEPHUS ALBERTUS ALBERDINGK THIJM - 1844

Bob Pluijter (Dhammapitika)

VERLANGEND VUUR

Inspirerende verhalen over de oorsprong
en betekenis van idealisme

DIALOG

Uitgeverij Dialoog
www.uitgeverijdialoog.nl
needle@haystack.nl

Distributie: Brave New Books

Auteur: Bob Pluijter (Dhammapitika)
Vormgeving en opmaak: Studio Haystack, Debbie Brok
Afbeelding cover: Nick Fewings (Unsplash.com)

ISBN: 9789402152333
NUR 740

© 2020 Bob Pluijter

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt
zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.
Hoewel dit boek met veel zorg is samengesteld, aanvaardt schrijver noch uitgever
enige aansprakelijkheid voor schade ontstaan door eventuele fouten en/of
onvolkomenheden in dit boek.

INHOUD

VOORWOORD	8
INLEIDING	12
1 • WEGWIJZERS VAN VROEGER	20
2 • IMPACT	34
3 • WAT IS IDEALISME, WIE OF WAT IS EEN IDEALIST?	42
4 • IDEALISME 'MAIN STREAM'	54
5 • HET VUUR VAN IDEALISME	78
6 • ACHTER DE HORIZON	88
7 • INSPIRATIE	102
8 • IDEALEN, IDEOLOGIE EN IDENTITEIT	108
9 • DE LOKROEP VAN UTOPIA	116
10 • FIGHTING FOR PEACE	126
11 • INTERNE SABOTEUR	136
12 • PSYCHOLOGIE VAN DE SCHADUW	154
13 • VERDIET, REALITEIT EN COMPASSIE	162
14 • VREUGDE	172
15 • NIEUW IDEALISME	186
LITERATUUR	194
REGISTER	201
GERRAADPLEEGDE WEBSITES	208
EEN WOORD VAN DANK	210
OVER DE AUTEUR	212

VOORWOORD

'IK HEB DAT TEDERE GEVOEL
VOOR IEDER DIE ZICH IN EEN DROOM VERWART
EN WAAR DIE DROOM DE WAARHEID TART
KLINKT SOMS ZIJN LACH NET IETS TE HARD'

H. VAN VEEN

Tijdens het lezen van dit boek klonk het liedje van Herman van Veen met dit couplet regelmatig in mijn hoofd. Resonerend op de compassie en de wijsheid waarmee Bob Pluijter schrijft over eenieder die probeert iets positiefs teweeg te brengen in de wereld. En over het krachtenveld waarin je je dan begeeft. Als je idealen wilt verwezenlijken, heb je een uitdagende dynamiek het hoofd te bieden. Zowel de schaduwkanten in jezelf, als de tegenkrachten in de wereld om je heen. In dit boek staan de aard en werking hiervan helder beschreven. Bob geeft met een schat aan voorbeelden doorleefde en opwekkende aanwijzingen hoe hiermee om te gaan. Opdat je met je goede intenties iets bereikt en niet wegzinkt in frustratie, depressie, onmacht. Of je in je droom verwart.

Daadwerkelijk verschil maken, het vooropstellen van betekenisvolle waarde creëren voor maatschappij, klanten en medewerkers, is hot in mijn wereld van organisatieontwikkeling, leiderschap en persoonlijke ontwikkeling. We spreken dan doorgaans niet over idealisme. We praten in termen als waarde creatie, werken vanuit de bedoeling en waar maken van dromen. En in het antwoord op de hoe-vraag hebben we het over verbindend leiderschap, waarden gedreven organisaties, gelukkig werken, zelforganisatie, inclusiviteit, participatie, opgavegericht werken, Rijnlands organiseren, maatschappelijk verantwoord ondernemen, sociaal ondernemerschap. Appels en peren, maar allen actuele manifestaties van het verlangen naar duurzame impact en positief verschil maken in hoe we werken en leven met elkaar.

Het bewustzijn groeit in organisaties dat het van belang is om het goed te doen voor álle stakeholders. Naast klant en financier wordt het welzijn van medewerkers, milieu en maatschappij meer en meer belangrijk gevonden. Hoofd, hart, handen van alle medewerkers én optimaal samenspel zijn nodig om hier succesvol in te zijn. In de kern komt dit veelal aan op aanspreken van ieders zin, expertise en eigenaarschap. En op de kwaliteit van de onderlinge verbinding. Iedereen is in zijn volledigheid als mens nodig én we hebben elkaar nodig. Enorm inspirerend hoe dit pad steeds vaker ingeslagen wordt, al doende lerend, in zowel grote traditionele organisaties als in nieuwe jonge bedrijven. De inzichten en eigen praktijkervaringen die Bob beschrijft zijn hierbij bijzonder verhelderend.

Voor het welzijn van en het wel doen in de wereld geldt iets vergelijkbaars. Met het oog op de aarde en het klimaat bijvoorbeeld. Ook al steken we in meer of mindere mate nog graag onze kop in het zand: het behoud van een leefbare wereld gaat ons allemaal aan.

Ik groeide op in een tijd waarin het in de mainstream leek alsof je met het inleveren van glas en oud papier, het niet dragen van bont en het steunen van Greenpeace voldoende zorg droeg in verantwoordelijk omgaan met grondstoffen, dieren en milieu. Oké, kernenergie was een ding. Verder liet je het over aan ‘anderen’: instanties, bedrijven, de overheid. Die regelden het. Best overzichtelijk, zo leek het.

Nu we steeds beter gaan overzien wat de impact van onze levenswijze is, blijkt dat het niet afdoende voor ons geregeld wordt en

ook niet kan worden. Systemen, wet- en regelgeving zijn nodig en leveren een bijdrage, maar ze bieden geen oplossing.

Er is genoeg te doen. Maar hoe dan? Bob besluit zijn grondige uitwerking met een krachtig en inspirerend pleidooi voor nieuw idealisme als perspectief voor wereldverbetering in de 21e eeuw. Niet zweverig of zeverend. Nieuw idealisme is ondernemend en optimistisch, vanuit realiteitszin en zelfbewustzijn, met compassie en met een gezonde dosis zelfrelativering.

Iets goeds willen doen voor een ander is een normaal menselijke eigenschap, zo leert Bob's onderzoek naar idealisme en zijn reflectie daarop. Het is een uiting van de fundamentele goedheid van de mens. Al sinds honderden jaren voor Christus worden wereldwijd in religies en levensovertuigingen varianten uitgedragen op de leefregel: "Behandel een ander zoals je zelf behandeld wilt worden". In de kern zijn we allemaal van goede wil en begaan met het welzijn van anderen. De kunst is vooral om je al doende niet te verliezen in onmacht. Of om niet af te haken op de onmacht van anderen en de weerbarstigheid van de realiteit.

Wereld verbeteren kan. Met plezier, met impact, met voldoening, samen. Lees maar.

Saskia Breedveld

Eigenaar *Eddie*, bureau voor gedragsverandering in organisaties en maatschappij.

INLEIDING

**'IDEALS ARE LIKE STARS;
YOU WILL NOT SUCCEED IN TOUCHING THEM WITH YOUR HANDS,
BUT LIKE THE SEAFARING MAN ON THE DESERT OF WATERS,
YOU CHOOSE THEM AS YOUR GUIDES,
AND FOLLOWING THEM YOU REACH YOUR DESTINY.'**

CARL SCHURZ

Mensen met idealen nemen een voortrekkersrol bij het ‘verbeteren van de wereld’. Dankzij hun werk en inspanning is de samenleving vroeger en nu ten goede verbeterd en zijn vele misstanden voorbij. Hoe zou de wereld er uit gezien hebben zonder de langdurige inzet en zonder de impact van mensen die hun idealen werkelijk geleefd hebben?

Op de vraag wat idealisme is geven mensen zeer uiteenlopende antwoorden. Idealisme is iets wat je doet of hebt, iets wat je bezielt, iets wat anderen in je herkennen. Is idealisme een aanleg, karaktertrek of temperament?

Idealisme bestuderend komen we terecht bij verschillende terreinen van de wetenschap, zoals filosofie, theologie, psychologie, geschiedenis en economie. Mensen met idealen vindt je traditiegetrouw onder actievoerders, maar je ontmoet ze eigenlijk overal, in de zorg, het onderwijs, het politiek bestuur van links tot rechts, in laboratoria en de wetenschap en in het bedrijfsleven. Idealisme is wel wijdverspreid in de samenleving. Idealisme is ook onder de jonge generatie Z volop aanwezig.

Idealisme is verbonden met het hebben van idealen en zijdelings ook met het ‘idealist zijn’. Dat brengt voor sommigen een lastige dynamiek met zich mee, immers, hoe belangrijk idealen ook mogen zijn, het imago van de idealist is allesbehalve eenduidig en vooral negatief. Veel mensen die intrinsiek gedreven zijn door een ideaal, willen geen idealist zijn. Zij vinden het idealist zijn geen compliment maar eerder afbreuk doen aan hun identiteit.

Voor wie het nieuws volgt is het geen vraag of idealisme nodig is. Het is een bijzondere tijd! De vraagstukken waarmee we mondiaal geconfronteerd worden maken een nieuwe bloeiperiode van idealisme urgent. Dat mensen, vroeger en nu, jong en oud, geraakt worden door een vonk van idealisme, dat bij hen een wil ontluikt om zelf en samen met anderen een betere wereld na te streven, dat is misschien idealistisch. Het is ook hoopvol en belangrijk. Met idealisme is niets mis en met 'wereld-verbeteren' evenmin! Idealisme kan als 'bindende factor van menselijkheid' een belangrijke bijdrage geven aan oplossingen van grote maatschappelijke, politieke, economische en ecologische vraagstukken.

In 2009 bracht ik met Ferd van Koolwijk het boek 'De nieuwe idealist (m/v)' uit. Dit was zover wij konden nagaan het eerste boek in de Nederlandse taal waarin de makkelijke woorden maar tevens de moeilijk grijpbare fenomenen van 'idealen', 'idealisme' en 'idealist' uitgewerkt werden. Dit boek werd positief ontvangen en voorzag in een duidelijke behoefte; er volgde een Duitse vertaling (2011). Het proces van samen schrijven over idealen, idealisme en idealisten, met onderzoek, met ervaringsgerichte en bedrijfskundige reflectie was een creatief en inspirerend proces. Mijn co-auteur Ferd van Koolwijk is overleden in oktober 2013.

Het onderwerp idealisme was voor mij na publicatie van het boek in 2009 niet klaar. Klopte mijn levenshouding van wereldverbeteraar, iets wat mij zo met de paplepel zo was meegegeven door mijn ouders? Ook het 'helpen van de ander', iets dat veel mensen als natuurlijke neiging zullen herkennen, kreeg

bij mij afgelopen jaren als grondhouding een herorientatie. Bovendien groeide mijn inzicht in achterliggende condities en omstandigheden op grond waarvan mensen met idealen soms ook extra 'lijden' creëren, voor zichzelf en voor hun omgeving, niettegenstaande de vaak mooie, positieve en belangrijke intenties en motieven van het tegendeel.

In de afgelopen tien jaar verschoof mijn perspectief op wat idealisme en goedheid concreet betekent in het handelen van alledag. Dat werd mede gevoeld door mijn boeddhistische beoefening. Hoe kan je je vreedzaam verhouden tot de werkelijkheid zoals deze is in de wetenschap van zoveel misstanden, onrechtvaardigheid en tekortkomingen – en waar je je ten diepste tegen wilt verzetten? Hoe kan je een gemoed in vrede en rust vinden terwijl we, als belangrijk voorbeeld, met het klimaat op een mondiale crisis afstevenen? Er is zoveel te doen! Is dat geen grote paradox? Dat als persoonlijke vraag, bracht mij nieuwe ontmoetingen, gesprekken, verhalen en inspiratie. In 2018 sloot ik mij als ordelid aan bij Triratna boeddhistische beweging en ontving ik de boeddhistische naam Dhammapitika. Dat betekent kort geduid in perspectief van dit boek: hij die met enthousiasme, het goede in de praktijk brengt. Idealistischer kan het haast niet, zou je denken! In 2019 volgde mijn besluit tot uitgeven van dit nieuwe en persoonlijke boek over de oorsprong en betekenis van idealisme. Het is 10 jaar na de vorige uitgave deels een bewerking en grotendeels een nieuw vervolg.

Veel mensen met idealen heb ik in mijn werk in Nederland en daarbuiten mogen ontmoeten. In de ontmoeting met hen werd

ik geraakt door hun compassie met de medemens in combinatie met de actiebereidheid om het lot van de medemens op hun weg gekomen, te verlichtten. Zo startte Dr P.K. Sethi een eenvoudige orthopaedische werkplaats in Jaipur, India, waar al snel duizenden beengeamputeerden per jaar naar toe kwamen en goed geholpen werden met een betaalbare beenprothese. Ik was gedurende bijna een jaar werkzaam bij hem als vrijwilliger. Lieke Brekelmans startte met haar man het Liliane Fonds en met de door hen opgerichte stichting zou het leven van vele tienduizenden gehandicapte kinderen veranderen. Wij hadden een intensieve en jarenlange vriendschap en wij deelden het ideaal van revalidatie van gehandicapte kinderen. Wat wij vooral deelden was het ideaal te willen leven in een wereld waar ieder mens 'er zijn mag', jong en oud. Ook Sister Cecile wonend in Kaele, Noord Kameroen, maakte een onuitwisbare indruk op mij. Zij 'runde' het Centre de Education de Famillie des Handicapés, met bezieling, liefde, humor, nuchter en met zakelijke grondslag. Deze combinatie bleek een toverformule! Zij drieën zijn met hun idealen en hun de wil tot realisatie daarvan voor mij wegwijzers geworden. Daarbij heb ik gedeeld in hun dromen en hun worstelingen en heb ik hun successen, mislukkingen en verdriet meegemaakt.

Succesvolle, impactvolle mensen met een ideaal hebben, zo heb ik dat ervaren, een unieke combinatie van engagement, compassie, doorzettings-vermogen, leiderschap en zakelijke vaardigheden. In het Engels samengevat: zij hebben een combinatie van thrill, will en skill. Rode draad is de 'thrill', het geraakt worden door een dieper vuur, het geraakt zijn en het eigenlijk niet

anders kunnen dan bijdragen aan goedheid en het verminderen van de door hen ervaren misstanden en leed bij anderen. Bij hun idealisme staat het ‘ideaal’, de missie, het ‘waartoe’ en het ‘waarom’ bovenaan. In het Engels: “purpose driven”. ‘Will’ en ‘skill’, te vertalen met aspecten zoals moed, vastberadenheid, doorzettingsvermogen, geduld en (veel) vaardigheden, zijn tevens noodzakelijk en randvoorwaarde om dat waar je naar streeft, waar te maken.

Waar idealisme een belangrijke drive is in organisaties, dat is op heel veel plekken denk aan de zorg, het onderwijs en de wetenschap, de talloze waardengedreven organisaties en organisaties betrokken bij de samenleving, het milieu, goede doelen, de vakbonden, dan trekken zij bijna als vanzelfsprekend mensen aan met een idealistisch elan, werknemers en vrijwilligers. Dit brengt vervolgens een bijzondere dynamiek met zich mee met specifieke opgaven. Ik zie vaak terugkerende thema’s in organisaties: discussies over het heilige moeten (idealisme versus ideologie), gevoel voor (on)rechtvaardigheid en heftigheid, spanning tussen inhoud (ideaal) en de beperkte middelen zoals geld, aanwezigheid van macht, aanwezigheid van emotioneel geladen conflicten en arbeidsrisico’s als gevolg van perfectionisme en tenslotte, niet het onbelangrijkste, het voorkómen van de beroepszoeke voor mensen met idealen, compassion fatiqueness. Mensen met idealistische inslag brengen een interessante en soms lastige dynamiek in organisaties met zich mee!

Idealisme is als een vuur wat bij mensen ontvlamt. Dat is mooi. Het is in de loop van de geschiedenis onmisbaar gebleken dat

er mensen opstaan, dat zij zich verzetten tegen lijden en misstanden en dat zij paradigma's doorbreken en dat zij wijzen op een betere, goede, eerlijke wereld. In de ontdekkingsreis waar dit boek een weerslag van vormt, geef ik vanuit mijn visie de belangrijkste condities om idealisme duurzaam in de samenleving te versterken. Mijn intentie is daarbij mijn ervaring en visie ter beschikking stellen. Dit zal mogelijk reacties en nieuwe vragen oproepen; het laatste woord over idealisme is zeker nog niet geschreven.

Ontmoetingen met mensen met idealen, het delen in successen, in compassie en in worstelingen, dat bindt en inspireert. Tijdens het schrijven heb ik naar eer en geweten getracht hen te waarderen in hun streven naar een betere wereld zonder daarbij verhullend te zijn voor hun tekortkomingen. Dat laatste heb ik bewust zonder terughouding ook aandacht gegeven. Mildheid en humor over je eigen imperfecties kunnen een bron van vreugde worden. Zoals Leonard Cohen zei, 'there is a crack in everything, and that is where the light gets in'.

In hoofdstuk 1 worden een aantal bekende mensen met idealen genoemd, zij hebben voor de wereld veel betekend. Hoofdstuk 2 gaat over hun impact. Wat idealisme is en dat idealisme meer dan actueel is, blijkt in hoofdstuk 3 en 4. Het vuur van idealisme, waar het vandaan komt, is in hoofdstuk 5 - 7 uitgewerkt. De achterkant van idealisme heeft verschillende gezichten, van radicalisering aan de buitenkant, tot woede en verdriet aan de binnenkant. Dit wordt met verschillende invalshoeken in hoofdstuk 8 - 12 uitgewerkt. Hoofdstuk 13 gaat over verdriet

en compassie, hoofdstuk 14 over vreugde. Hoofdstuk 15 is een afrondend hoofdstuk over nieuw idealisme in de 21ste eeuw. De hoofdstukken zijn thematisch geschreven en kunnen ook afzonderlijk van elkaar gelezen worden.

Omwille van de leesbaarheid is er in dit boek voor gekozen de mensen met idealen in het merendeel met 'hij' aan te duiden. Voor de lezer zal duidelijk zijn dat ik waar het gaat over het onderwerp 'de idealist' geen enkel onderscheid maak tussen mannen en vrouwen. Verder spreek ik over 'de idealist' in een positieve connotatie, met respect en compassie voor de wijze hoe hij of zij zich inzet voor een betere wereld. Ik weet hoe zeer 'de idealist' tegelijkertijd persoonlijk kan lijden zowel aan zichzelf als aan de thema's waar hij of zij zich met grote positieve intenties voor wil inzetten. Moge dat lijden met lezen van dit boek verluchtigd en verlicht worden.

HOOFDSTUK 1

WEGWIJZERS VAN VROEGER

'EACH TIME A MAN STANDS UP FOR AN IDEAL, OR ACTS TO IMPROVE THE LOT OF OTHERS, OR STRIKES OUT AGAINST INJUSTICE, HE SENDS FORTH A TINY RIPPLE OF HOPE.'

ROBERT F. KENNEDY

Idealisme is van alle tijden. De grootste impulsen voor verbetering van onze beschaving zijn door de eeuwen heen steeds voortgekomen uit de inspiratie en wilskracht van mensen met idealen. Zij plegen verzet tegen misstanden, worden geraakt door gevoelens van onrechtvaardigheid en het lijden van medemens en natuur, roepen op tot compassie en tot ‘wereldverbeterende waarden’. Als zij bereiken wat zij nastreven, dan neemt de kwaliteit van leven aanzienlijk toe, vermindert het lijden en wordt de mens zal gelukkiger. Mensen met idealen zijn van grote betekenis voor de samenleving, lokaal en mondiaal.

Mensen met idealen herken je in hun spreken en hun gedrag, in wat ze zeggen en wat ze doen. Als iemand zich daarbij sterk vereenzelvigd met zijn eigen idealen, dan wordt al snel gesproken over een ‘idealist’. Idealist zijn, dat lijkt wel een levenshouding, zonder vrijwillige keuze maar meer vanuit een innerlijke drive. Een idealist verlangt er naar om ‘eeuwige waarden’ zoals waarheid, schoonheid, goedheid, eenheid en harmonie, in het dagelijkse bestaan tot werkelijkheid te brengen. Naast dit verlangen, kenmerkt een idealist zich door zijn persoonlijke en concrete inzet. Dat is direct het verschil tussen een idealist en een zwever: een idealist is iemand die *verlangt* maar is ook iemand die *doet, meestal wilskrachtig. Een idealist kan niet stil zitten, hij handelt.* Het meest in het oog springend is de connotatie dat een idealist iemand is die bijzonder geëngageerd is, passievol, enthousiast, vereenzelvigd met zijn ideaal, zender-gedreven en iemand die daarbij meer of minder naïef de realiteit of eisen van de praktijk soms uit het oog verliest.

'Geen menstype roept zoveel weerzin op als de idealist' schreef Tommy Wierenga in de NRC op 10 augustus 2019. Idealist genoemd worden is in deze connotatie geen compliment. In willekeurige nieuwsartikelen over idealisme lees je over de mensen die wel idealen hebben maar zelf beslist geen idealist genoemd willen worden en ook geen wereldverbeteraar. Alsof het 'luchtkastelen bouwers' of 'zwevers' zouden zijn. Ondanks dat idealisten niet op een maatschappelijk voetstuk staan, je blijft er liever verre van, zijn er door de eeuwen heen gelukkig heel veel mensen geweest die hun idealen vol passie en vastberadenheid geleefd hebben.

Idealisme is geen eenvoudige eigenschap of 'temperament'; het brengt talloze opgaven met zich mee voor jezelf en voor je omgeving. Idealisme brengt plezier, inspiratie en motivatie. Idealisme kan goed samengaan met geld verdienen. Idealisme vraagt als keerzijde van de medaille tevens de kunst van het omgaan met niet gerealiseerde verwachtingen, met teleurstellingen en het gevoel van onrechtvaardigheid en verdriet. Het ontdekken hoe mensen met idealen functioneren, wat er in hen omgaat, hoe idealisme gezond in de praktijk te brengen, is rode draad in dit boek. Het geeft ons aanknopingspunten voor een stevig en nieuw idealisme en dat is waar de samenleving ontegenzeggelijk behoefte aan heeft. Idealisme kan verbindend werken waar politiek en religie mensen steeds meer lijken te verdelen. Om een nieuwe bloeiperiode van idealisme dichterbij te brengen zijn mensen nodig met 'thrill', 'will'en 'skill'.

We beginnen dit boek met een aantal bekende mensen met idealen van vroeger, hoe zij hun ideaal in het eigen leven geleefd